

Motion till riksdagen 2019/20:3326

av **Kristina Axén Olin m.fl. (M)**

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Sammanfattning

Det är viktigt att det finns goda möjligheter till att byta yrkesbana även om man befinner sig mitt i livet. Därför lägger Moderaterna fram flera förslag för att göra det lättare att studera i vuxen ålder. Moderaterna vill därför höja fribeloppet, utökar antalet studieveckor för den som fyllt 40 år, höja åldersgränsen för studiemedel och tillägglånet för studerande med barn. Vi föreslår också att den som går polisutbildningen ska få sina studielån från utbildningstiden avskrivna.

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2020 inom utgiftsområde 15 Studiestöd enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en satsning på ett omställningspaket för att förbättra möjligheterna att finansiera högre utbildning senare i livet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning om studiemedelssystemet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om minskat anslag för studiestartsstöd och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram nödvändig lagstiftning för att införa betald polisutbildning under 2020 och tillkännager detta för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en satsning på avskrivning av studielån på polisutbildningen och tillkännager detta för regeringen.

Anslagsanvisning

Tabell 1 Anslagsförslag 2020 för utgiftsområde 15 Studiestöd

Anslagsförslag 2020 för utgiftsområde 15 Studiestöd

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (M)
1: Studiehjälp	4 382 408	
1		
1: Studiemedel	17 696 712	
2		
1: Avsättning för kreditförluster	1 855 904	
3		
1: Statens utgifter för studiemedelsräntor	167 518	
4		
1: Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk	62 150	
5		
1: Bidrag till vissa studiesociala ändamål	27 000	
6		
1: Studiestartsstöd	410 000	-410 000
7		
1: Centrala studiestödsnämnden	889 803	-7 000
8		
1: Överklagandenämnden för studiestöd	16 905	
9		
<i>Nya anslag</i>		
Särskilda avskrivningar av studielån		+50 000
Summa	25 508 400	-367 000

Politikens inriktning

Inledning

Den svenska och globala ekonomin förändras i snabb takt. Sverige har som ett teknikmoget och högteknologiskt land en unik position att bli digitaliseringens vinnare. Men det kommer att kräva att vi utmanar gamla sätt att göra saker och omprövar traditionella grepp. Vår förmåga att kombinera tekniskt kunnande med förståelse för hur människor och system fungerar har legat till grunden för otaliga svenska exportframgångar. På den vägen måste vi fortsätta.

När nu gamla arbetsätt utmanas sker en strukturomvandling i ekonomin som påverkar arbetsmarknaden. På en arbetsmarknad där allt som kan digitaliseras kommer att digitaliseras, ökar kraven på människor att rusta sig med nya kunskaper. Ett längre arbetsliv med större behov av kompetensutveckling och karriärbyten kommer att bli regel snarare än undantag. Det betyder att kunskap och kompetens kommer att få en allt större betydelse som trygghet på arbetsmarknaden. En viktig del i det nya samhällskontraktet kommer vara att både företag och det offentliga behöver skapa bra vägar till omställning mitt i arbetslivet och att arbetstagare vänjer sig vid tanken att byta yrke och är villiga att ställa om.

Men för att stimulera omställning och kompetensutveckling genom hela arbetslivet behöver staten också leva upp till sin del av samhällskontraktet genom att skapa reella förutsättningar för arbetstagarna att fylla på, byta ut och fördjupa sin kunskap och kompetens. Det räcker inte enbart att fastställa människors rätt till utbildning eller att utöka antalet studieplatser. De människor som är i behov av ny kunskap måste också ha ekonomiska möjligheter att under en kort period vidareutbilda sig.

Anslag 1:2 Studiemedel

Bättre möjligheter till omställning och ny kunskap mitt i livet

En person som behöver bygga på sina studier för att antingen kunna ta större ansvar, exempelvis en undersköterska som efter ett antal yrkesår vill vidareutbilda sig till sjuksköterska, eller helt byta spår ska ha förutsättningarna att göra det.

Moderaterna föreslår ett omställningspaket för att förbättra möjligheterna att finansiera högre utbildning senare i livet. Paketet innehåller finansiering för följande fyra förändringar:

- för att öka möjligheterna att kombinera arbete och studier vill vi att fribeloppet, den inkomst man kan tjäna utan att studiemedlet minskar, höjs från dagens dryga 170 000 kronor till över 200 000 kronor per kalenderår.
- att möjligheterna till extra studieveckor för den som fyllt 40 år ska utökas med 20 veckor från 40 veckor till 60 veckor.
- att åldersgränsen för studiemedel höjs till 60 år samt att möjligheten till tilläggs lån för studerande över 25 år med barn höjs från 3 800 kr till 5 000 kr per månad.

För att finansiera ovan omställningspaket tillför Moderaterna anslag 1:2 Studiemedel 159 miljoner kronor per år från år 2021.

Vidare utökar moderaterna anslaget med 100 miljoner kronor per år från och med år 2021 mot bakgrund av att den av moderaterna föreslagna höjningen av livsmedelsmomsen ökar inflationen och att kompensation för dess påverkan på räntan på studielån därför är nödvändig.

Översyn av studiemedel och studiestöd

Studenter på högskola, universitet eller yrkeshögskola är berättigade till studiemedel. Studenter som är över 20 år kan även ansöka om studiemedel för studier på grundskole- och gymnasienivå på komvux och folkhögskola. Detta gör att vissa studenter, som är yngre än 20 år och studerar på folkhögskola, möter svårigheter då de endast är berättigade till det lägre studiebidraget.

Samtidigt finns det studenter som studerar på gymnasial nivå, men är över 20 år, och därmed berättigade till studiemedel. Lärare har dock vittnat om en problematik vad gäller uppföljningen av medlen. Elever som skolkar från gymnasiet och är under 20 år förlorar sitt studiebidrag, men elever som skolkar samtidigt som de får studiemedel omfattas ofta inte av samma kontroll. Detta beror till stor del på att informationen om systemets uppbyggnad inte når hela vägen fram. Moderaterna föreslår därför en utredning om studiemedelssystemet så att det både kan bli mer flexibelt men också mer tydligt och rättvist vad gäller reglerna om att endast de som deltar i undervisningen ska ha rätt till studiemedel och studiebidrag.

Anslag 1:7 Studiestartsstöd

Moderaterna minskar anslag 1:7 med 410 miljoner kronor årligen från och med år 2020 som en följd av att Moderaterna finansierar andra prioriterade satsningar. Moderaternas

förslag på arbetsmarknadsåtgärder för människor som står långt bort från arbetsmarknaden återfinns bland annat under utgiftsområde 14.

Anslag 1:8 Centrala studiestödsnämnden

Moderaterna minskar anslaget med 7 miljoner kronor från år 2020 och framåt till följd av att pris- och löneomräkningen reduceras med 50 procent för att finansiera andra prioriterade reformer i budgetmotionen.

Nytt anslag: Särskilda avskrivningar av studielån

Ett stort antal poliser kommer att behöva utbildas under kommande år. Att enbart utöka antalet utbildningsplatser räcker inte för att klara detta. Fler åtgärder behövs för att göra det mer attraktivt att arbeta som polis i Sverige.

Moderaterna föreslår därför att den som går polisutbildningen ska få sina studielån från utbildningstiden avskrivna. Därigenom blir utbildningen betald av staten vilket gör det mer lönsamt att utbilda sig till och arbeta som polis. Under de första fem åren som polis skrivs en femtedel av studielånet av varje år. Efter fem år är hela lånet avskrivet. Väljer man att sluta under de fem åren behöver man inte betala tillbaka de redan avskrivna delarna av lånet.

Den här utformningen ger incitament både att utbilda sig till och arbeta som polis. Förslaget ska omfatta alla polisstudenter som är inskrivna på polisutbildningen från och med vårterminen 2020 och framåt och som tar studielån. Det spelar ingen roll om man går sin första termin eller snart är färdigutbildad, lånen från hela utbildningen skrivs av för alla nuvarande och tillkommande polisstudenter.

Riksdagen bör tillkännage för regeringen att den ska ta fram nödvändig lagstiftning för att en sådan reform ska kunna träda i kraft under 2020. För detta ändamål anslås 50 miljoner kronor 2020, 100 miljoner kronor 2021 och 150 miljoner kronor 2022 och framåt.

Kristina Axén Olin (M)

Maria Stockhaus (M)

Noria Manouchi (M)

Marie-Louise Hänel Sandström (M)

Ann-Britt Åsebol (M)

Ulrika Heindorff (M)